

Julie Scharling & Sidsel Allermann

Strafferet

kompedium

3. udgave

Forkortelser

AÅ:	Anklagemyndighedens årsberetning
DIK:	Domme i kriminelle sager
DL:	Danske Lov
EMRK:	Europæiske Menneskerettigheds Konvention
FL:	Færdselsloven
FM:	Fuldmægtigen
Grl:	Grundloven
HR:	Hovedregel
Medd.:	Meddelelser for landsforeningen af beskikkede advokater
MStrl:	Militære Straffelov
Rpl:	Retsplejeloven
Sfbl:	Straffulbyrdelsesloven
Strl:	Straffeloven
TfS:	Tidsskrift for Skatter og Afgifter
U:	Undtagelse eller Ugeskrift for Retsvæsen
UP:	Udgangspunkt

Indhold

Del 1 Strafansvar

I. Betingelse 1:

Handlet i strid med en straffelagt lovregel	23
1. Generelt	23
2. Straffebestemmelsers opbygning	23
2.1. Typer	23
2.1.1. Adfærdsdelikter	23
2.1.1.1. Abstrakt faredelikt	24
2.1.1.2. Præventive forskrifter	24
2.1.2. Forårsagelsesdelikter	24
2.1.2.1. Skadedelikt	24
2.1.2.2. Konkret faredelikt	24
3. Årsagssammenhæng og adækvans	24
3.1. Årsagssammenhæng	24
3.1.1. Afgrænsningsproblemer i forbindelse med årsagssammenhæng	25
3.1.1.1. To mulige årsager	25
3.1.1.2. To lignende og samtidige omstændigheder	25
3.1.1.2.1. Stor tidsforskel på de to begivenheder	25
3.2. Adækvans	25
4. Forsøg, Strl § 21, stk. 1	26
4.1. Hovedbestemmelsen	26
4.2. Betingelser for at der kan statueres forsøg efter Strl § 21	26
4.2.1. Ad 1) Forsæt	26
4.2.2. Ad 2) Handlingen	26
4.2.2.1. Straf for forsøg	26
4.2.2.2. Putativt forsøg (forsøgshandling grundet en misforståelse)	27
4.2.3. Ad 3) Strafferammen	27
5. Fortolkning	27
5.1. Klarhedsprincippet (lex certa)	27
5.2. Fortolkningsprincipper	28
5.2.1. Generelt	28
5.2.2. Typicitet (eks. på indskrænkende fortolkning)	28
5.2.3. Analogi (eks. på udvidende fortolkning)	28
5.2.3.1. Betingelser for at analogi kan anvendes	29
6. Undladelser	29
6.1. Typer	29
6.1.1. Ægte (egentlig) undladelsesforbrydelser	29

6.1.2.	Uægte (uegentlig) undladelsesforbrydelser	29
7.	Sammenstød (Absorption)	30
7.1.	Generelt	30
7.2.	Udtrykkelig subsidiaritet	30
7.3.	Udtrykkelig specialregel	30
7.4.	Reel specialregel	30
7.4.1.	De vigtigste eksempler falder i følgende undergrupper	30
7.4.1.1.	Normal samtidighed	30
7.4.1.2.	Grovhedsgraduering	30
7.4.1.3.	Skadedelikt – faredelikt	31
7.4.1.4.	Forsætsdelikt – uagtsomhedsdelikt	31
7.4.1.5.	Strafferammen	31
7.5.	Fortsatte forbrydelser	31
7.5.1.	Betingelser for at der kan være tale om en fortsat forbrydelse	31
7.5.2.	Fortsatte forbrydelsers betydning inden for to områder	31
8.	Lovens gyldighed i tid	31
8.1.	Love med tilbagevirkende kraft	31
8.2.	Hvilken lov skal anvendes	32
8.2.1.	Hvis loven på handlingstidspunktet og på dømmelsestidspunktet er forskellig	32
8.2.2.	Hvis loven på handlingstidspunktet og på dømmelsestidspunktet er lige strenge	32
8.2.3.	Hvis den gamle lov er ophævet, uden at der er sat en anden lovbestemmelse i stedet	32
8.2.4.	Bortfald af handlingens strafbarhed, Strl § 3, stk. 2	32
9.	Loves stedlige gyldighed	33
9.1.	Gerningsstedet	33
9.1.1.	Undladelsesforbrydelser	33
9.1.2.	Tilstandsforbrydelser	33
9.1.3.	IT	34
9.1.4.	Juridiske personer	34
9.1.4.1.	Ved undladelse	34
9.1.4.2.	Hvis ansvaret begrundes i svigt i virksomheden som sådan	34
9.1.4.3.	Miljø	34
9.1.5.	Forsøg og medvirken	34
10.	Domstolens kompetence	35
10.1.	Territorialprincippet, Strl § 6	35
10.2.	Personalprincippet, Strl § 7	35
10.2.1.	Personer, som har dansk indfødsret/dansk bopæl/lignende fast ophold i Danmark, Strl § 7, stk. 1	35
10.2.1.1.	Dobbelt strafbarhed, Strl § 7, stk. 1, nr. 1	35
10.2.1.1.1.	Ved forsøg og medvirken rettet mod udlandet	35
10.2.1.1.2.	Strafbare handlinger begået ombord på et udenlandsk skib på åbent hav	35
10.2.1.2.	Strl § 7, stk. 1, nr. 2	36

10.2.2. Handlingen foretaget uden for et folkeretligt anerkendt område, Strl § 7, stk. 2	36
10.2.3. Personer, som har nordisk indfødsret/bopæl, men som opholder sig i Danmark, Strl § 7, stk. 3	36
10.3. Det passive personalprincip, Strl § 7 a	36
10.4. Juridiske personer, Strl § 7 b	37
10.5. Beskyttelsesprincippet, Strl § 8, nr. 1-4	37
10.6. Universalprincippet (verdensprincippet), Strl § 8, stk. 1, nr. 5-6	37
11. Straffehjemmel, lovvalget	38
11.1. Generelt	38
11.2. Strafudmåling	38
12. Allerede afsagt dom i et andet land	38
13. Folkeretlige undtagelser	38
<i>II. Betingelse 2:</i>	
Uden at der foreligger straffrihedsgrunde	39
1. Generelt	39
1.1. Hjemmel	39
1.2. Retsfølge	39
2. Billighed	39
2.1. Umulighed	39
2.2. Nichtzumutbarkeit/Unzumutbarkeit (ikke forlangelighed)	40
2.3. Nødværge, Strl § 13, stk. 1	40
2.3.1. Betingelser for at statuere lovligt nødværge	40
2.3.1.1. Ad 1) Angrebets art	40
2.3.1.2. Ad 2) Angrebets nærhed	41
2.3.1.3. Ad 3) Forsvarshandlingen/Nødvendighedskriteriet/Forsvarlighed	42
2.3.1.4. Ad 4) Den beskyttede interesse	42
2.3.1.5. Ad 5) Tredjeperson	42
2.3.2. Grænserne for lovligt nødværge er overskredet, Strl § 13, stk. 2	43
2.4. Civil ulydighed	44
2.5. Ordre	44
2.5.1. Private o/u-forhold	44
2.5.2. Offentlige o/u-forhold	45
2.5.2.1. Krigsforbrydelser	45
2.5.2.2. Militæret	45
2.5.2.3. Den civile forvaltning	45
3. Den berørtes egeninteresse	45
3.1. Selvbeskadigelse	45
3.2. Samtykke	46
3.2.1. Definition	46
3.2.2. Ved voldelig sport	46
3.2.3. Ved operationer	46
3.2.4. Betingelser for at kunne give et diskulperende samtykke	46

3.2.4.1.	Ad 1) Interessen	47
3.2.4.1.1.	Samtykkets karakter	47
3.2.4.1.2.	Forhold der gør, at et samtykke ikke diskulperer	47
3.2.4.2.	Ad 2) Tidspunktet	48
3.2.4.3.	Ad 3) Habilitet	48
3.3.	Unanmodet forretningsførelse (negotiorum gestio)	49
3.4.	Tilladelser	49
4.	Samfundets interesser	49
4.1.	Nødret, Strl § 14	49
4.1.1.	Betingelser for at statuere nødret	49
4.1.1.1.	Ad 1) Nødsituation	50
4.1.1.2.	Ad 2) Samfundsgode af en vis værdi	51
4.1.1.2.1.	Samfundsgode	51
4.1.1.2.2.	Af en vis værdi	51
4.1.1.3.	Ad 3) Handlingen	51
4.1.2.	Specielle regler i særlove	52
4.2.	Myndighedernes retshåndhævelse m.m.	52
4.2.1.	Specielle regler i særlove	53
4.3.	Privates retshåndhævelse	53
4.3.1.	Betingelserne for straffrihed er:	53
 <i>III. Betingelse 3:</i>		
Ansvarsubjekt		55
1.	Fysiske personer, subjektiv straffrihedsgrund	55
1.1.	Børn, Strl § 15	55
1.2.	Psykiske afvigende, Strl § 16	55
1.3.	Ekstrajudicielle, Grl § 13, 1. pkt.	56
1.4.	Folketingsmedlemmer, Grl § 57, 1. pkt.	56
1.5.	Exterritoriale, Strl § 12	56
2.	Medvirken, Strl § 23, stk. 1, 1. pkt.	56
2.1.	De almindelige regler	56
2.1.1.	Betingelser for at statuere medvirken	56
2.1.1.1.	Ad 1) Tilregnelsen	56
2.1.1.2.	Ad 2) Omfanget	57
2.1.1.3.	Ad 3) Tilskyndelse, råd eller dåd og konkret forbrydelse	58
2.1.1.3.1.	Fysisk medvirken	58
2.1.1.3.2.	Psykisk medvirken	58
2.1.1.3.3.	Tilskyndelse, råd og dåd	58
2.1.1.3.4.	Konkret forbrydelse	58
2.1.1.4.	Ad 4) Medvirkenshandlingens tidspunkt	59
2.2.	Efterfølgende bistand i øvrigt	59
2.3.	Undladelser	60
2.4.	Særlige retsområder	62
2.4.1.	Særdelikter	62
2.4.2.	Egenhændige delikter	62
2.4.3.	Administrative påbud	62

2.4.4.	Færdsel	62
2.4.5.	Skattesvig	62
2.4.6.	Familieforhold	62
2.5.	Sanktioner	63
2.5.1.	Strl § 23, stk. 1	63
2.5.2.	Strl § 23, stk. 2	63
2.5.3.	Strl § 23, stk. 3	63
3.	Juridiske personer, Strl §§ 25-27	63
3.1.	Generelt	63
3.1.1.	Den almindelige bestemmelse, Strl § 25	63
3.2.	Omfanget af ansvar for juridiske personer i straffeloven, Strl § 306	63
3.3.	Omfattede virksomheder, Strl § 26	64
3.3.1.	Strl § 26, stk. 1	64
3.3.2.	Strl § 26, stk. 2	64
3.4.	Adfærden, Strl § 27, stk. 1, 1. pkt.	64
3.4.1.	Betingelser for at statuere strafansvar for en juridisk person	64
3.4.1.1.	Ad 1) Overtrædelsen/Handlingen	64
3.4.1.2.	Ad 2) Personen	65
3.4.1.3.	Ad 3) Tilregnelsen	65
3.5.	Offentlige myndigheder, Strl § 27, stk. 2	66
3.6.	Det personlige ansvar, private virksomheder	67
3.6.1.	Virksomhedsansvar og/eller personligt ansvar	67
3.6.2.	Ejerens ansvar	67
3.6.3.	Ledelsens ansvar	67
3.6.3.1.	Bestyrelsesmedlemmer	67
3.6.3.2.	Direktører	68
3.6.3.3.	Unladelelsesforbrydelser	68
3.6.4.	Ansvarsfordeling/Delegation	68
3.6.5.	Underordnedes ansvar	68
3.6.6.	Valg af ansvarssubjekt (i praksis)	69
3.7.	Det personlige ansvar, offentlige myndigheder	69
3.7.1.	Det personlige ansvar for ansatte og valget	69
3.7.2.	Sanktionen	69
3.7.2.1.	Generelt	69
3.7.2.2.	Sanktioner for forsøg, Strl § 27, stk. 1, 2. pkt.	70
IV. Betingelse 4:		
	Tilregnelser	71
1.	Generelt om tilregnelser	71
1.1.	Former for tilregnelser	71
1.2.	Tilregnelserkravene, Strl § 19	71
1.2.1.	Inden for straffeloven	71
1.2.2.	Uden for straffeloven (særlovgivningen)	71
1.2.3.	§ 20-følger, Strl § 20	71
2.	Uagtsomhed	72
2.1.	Definition	72

2.1.1.	Objektiv fastsættelse af begrebet	72
2.1.2.	Subjektiv fastsættelse af begrebet	72
2.2.	Krav om særlig uddannelse, men frivillig uden uddannelse	73
2.3.	En situation, som kunne være undgået	73
2.4.	Sondring mellem bevidst eller ubevidst uagtsomhed	73
2.4.1.	Bevidst uagtsomhed	73
2.4.2.	Ubevidst uagtsomhed	74
2.5.	Sondring mellem grov eller simpel uagtsomhed	74
2.5.1.	Grov uagtsomhed	74
2.5.2.	Simpel uagtsomhed	74
2.6.	Ofrets egen skyld	74
3.	Forsæt	75
3.1.	Forsætsformer	75
3.1.1.	Ad 1) Direkte forsæt (100 %)	75
3.1.1.1.	Ad a) Hensigt	75
3.1.1.2.	Ad b) Sikre konsekvenser	75
3.1.1.3.	Ad c) Viden	75
3.1.1.4.	Adfærdsdelikter	75
3.1.1.5.	Forårsagelsesdelikter	76
3.1.2.	Ad 2) Sandsynlighedsforsæt (>50 %)	76
3.1.2.1.	Adfærdsdelikter	76
3.1.2.2.	Forårsagelsesdelikter	76
3.1.3.	Ad 3) Dolus eventualis (<50 %)	76
3.1.3.1.	Den hypotetiske	77
3.1.3.2.	Positiv indvilligelsesteori	77
3.1.3.3.	Den selvvalgte tvivl (Dolus Alexanderson)	78
3.2.	Hvornår skal forsættet være til stede	78
3.3.	Tilregnelsskrav ved forsøg	79
3.3.1.	På forberedelsesstadiet	79
3.3.2.	På iværksættelsesstadiet	79
4.	Objektivt ansvar	79
5.	Vildfarelse	80
5.1.	Generelt	80
5.2.	Definitioner	80
5.2.1.	Faktisk vildfarelse	80
5.2.2.	Retsvildfarelse	80
5.2.3.	Egentlig retsvildfarelse	81
5.2.4.	Uegentlig retsvildfarelse	81
5.2.5.	Positiv vildfarelse	81
5.2.6.	Negativ vildfarelse	81
5.3.	De enkelte tilfælde	81
5.3.1.	Positiv faktisk vildfarelse	81
5.3.2.	Negativ faktisk vildfarelse	82
5.3.2.1.	Forsætsdelikter	82
5.3.2.2.	Uagtsomhedsdelikter	82
5.3.2.3.	Mangel af den nødvendige tilregnelsskrav til et led	82

5.3.3.	Positiv egentlig retsvildfarelse	82
5.3.4.	Negativ egentlig retsvildfarelse	83
5.3.4.1.	Strafansvaret	83
5.3.4.2.	Strafudmålingen	83
5.3.4.2.1.	Generelt	83
5.3.4.2.2.	Professionelle erhvervsdrivende	83
5.3.4.2.3.	Rettet sig efter forvaltningsmyndighedens opfattelse ..	84
5.3.4.3.	Strafbortfald	84
5.3.5.	Positiv uegentlig retsvildfarelse	84
5.3.5.1.	Forskellige meninger i litteraturen	84
5.3.6.	Negativ uegentlig retsvildfarelse	85
5.3.6.1.	Forsætsdelikter	85
5.3.6.2.	Uagtsomhedsdelikter	85
5.4.	Vildfarelesskema	86
V.	<i>Betingelse 5:</i>	
Strafophørsgrunde		87
1.	Generelt	87
2.	Tilbagetræden fra forsøg, Strl ved forsøg § 22 og ved medvirken § 24	87
2.1.	Generelt	87
2.2.	Objektive betingelser i henhold til §§ 22 og 24	87
2.2.1.	Objektiv betingelse i henhold til Strl § 22	87
2.2.1.1.	På forberedelsesstadiet	88
2.2.1.2.	Efter iværksættelseshandlingen	88
2.2.1.3.	Ved utjenligt forsøg (putativt forsøg)	88
2.2.2.	Objektiv betingelse i henhold til Strl § 24	88
2.3.	Subjektive betingelser i henhold til §§ 22 og 24	88
2.3.1.	Fortsat tro på forsøgets egnethed	88
2.3.2.	Frivillighed	89
2.3.3.	Tilfældige hindringer	89
2.3.4.	Kvalificeret forsøg	90
2.3.5.	Tilbagetrædelseslignende handlinger	90
3.	Fojrældelse	90
3.1.	Generelt	90
3.2.	Forældelsesskema	90
3.3.	Betydning af strafnedsettelse	91
3.4.	Hvornår regnes forældelsesfristen fra	91
3.4.1.	Generelt	91
3.4.2.	Følger, Strl § 94, stk. 2	91
3.4.3.	Fortsatte forbrydelser	91
3.4.4.	Sammenstød	91
3.4.5.	Forbrydelser mod børn og unge, Strl § 94, stk. 4	91
3.5.	Afbrydelse af forældelsen	92
3.5.1.	Generelt	92
3.5.2.	Ved bødeforlæg	92
3.5.3.	Juridiske personer	92

4. Død m.m.	92
4.1. Fysiske personer	92
4.2. Juridiske personer	92
4.2.1. Opløsning	92
4.2.2. Fusion	92

Del 2 Strafferetlige sanktioner

1. Fængsel	95
1.1. Varighed	95
1.1.1. Tidsbestemt fængsel	95
1.1.2. Fængsel på livstid	95
1.1.3. Mindstestrafte	95
1.2. Straffuldbyrdsloven (Sfbl)	95
1.2.1. Grundlæggende principper	95
1.2.2. Hensynet til retsfølelsen	95
1.2.3. Normalitetsprincippet	95
1.2.4. Ordensmæssige hensyn	96
1.2.5. Samfundsmæssige hensyn	96
1.2.6. Proportionalitet	96
1.2.7. Skånsomhed	96
1.3. Forskellige systemer for afsoning af frihedsstraffe	96
1.3.1. Arresthuse	96
1.3.2. Åbne fængsler	96
1.3.3. Lukkede fængsler	96
1.3.4. Anbringelse i et åbent eller lukket fængsel	97
1.3.5. Specialafdelinger	97
1.4. Afsoningsforhold (arbejde, uddannelse og fritid)	98
1.4.1. Arbejde og uddannelse	98
1.4.1.1. Beskæftigelsespligt	98
1.4.1.2. Tilsidesættelse af beskæftigelsespligten	98
1.4.1.3. Særligt om uddannelse	98
1.4.1.4. Vederlag	98
1.4.2. Fritid	98
1.5. Afsoningsforhold (indsattes kontakt med omverdenen)	99
1.5.1. Udgang	99
1.5.1.1. Generelt	99
1.5.1.2. Hovedhensyn knyttet til udgang	99
1.5.1.3. Betingelserne for udgang	99
1.5.1.4. Vilkår	100
1.5.1.5. Tilbagekaldelse af tilladelse eller ændring af vilkår	100
1.5.2. Besøg	100
1.5.3. Korrespondance	100
1.5.3.1. Brevveksling	100
1.5.3.2. Telefonsamtaler	101
1.5.3.3. Aviser, bøger m.v.	101
1.5.3.4. Kontakt til medierne	101
1.6. Afsoningsforhold (sikkerhed og disciplin)	101
1.6.1. Disciplinærstraffe	101

1.6.1.1.	Generelt	101
1.6.1.2.	Bøde	101
1.6.1.3.	Strafcelle	102
1.6.1.4.	Forhørscele	102
1.7.	Strafabrydelse	102
1.7.1.	Strafabrydelse	102
1.7.2.	Genoptagelse af straffuldbyrdelsen	103
1.8.	Alternativ fuldbyrdelse af fængselsstraf	103
1.8.1.	Generelt	103
1.8.2.	Anbringelse på hospital, i familiepleje, i egnet hjem eller institution	103
1.8.2.1.	Hvornår kan der ske anbringelse uden for et fængsel eller et arresthus	103
1.8.2.2.	Betingelser og vilkår	103
1.8.2.3.	Børn og unge under 18 år	103
1.8.3.	Elektronisk overvågning	104
1.8.3.1.	Generelt	104
1.8.3.2.	Meddelelse af tilladelse og tilbagekaldelse	104
1.9.	Prøveløsladelse	104
1.9.1.	Hvornår kan der ske prøveløsladelse	104
1.9.1.1.	Særligt vedrørende livstidsdømte	105
1.9.2.	Betingelser for prøveløsladelse	105
1.9.3.	Overtrædelse af vilkår	105
1.10.	Kort om administrativ sagsbehandling, administrativ klageadgang, domstolskontrol, Folketingets Ombudsmand og menneskerettigheder	105
1.10.1.	Administrativ sagsbehandling	105
1.10.2.	Administrativ klageadgang (rekurs)	106
1.10.3.	Domstolskontrol	106
1.10.4.	Folketingets Ombudsmand	106
1.10.5.	Menneskerettigheder	106
2.	Betingede domme	106
2.1.	Definition	106
2.2.	Former for betingede domme	107
2.3.	Vilkår	107
2.3.1.	Hovedvilkår	107
2.3.1.1.	Prøvetidens længde	107
2.3.1.2.	Retsvirkningen af overtrædelse af hovedvilkåret	107
2.3.2.	Tillægsvilkår (tilsyn og særvilkår)	107
2.3.2.1.	Tilsyn	108
2.3.2.2.	Særvilkår	108
2.3.2.3.	Ændring eller ophævelse af vilkår	108
2.3.2.4.	Vilkårsovertrædelse	108
2.4.	Anvendelsesområde for betingede domme	108
2.4.1.	Generelt	108
2.4.2.	Valget mellem betinget og ubetinget straf	108
2.4.2.1.	Momenter, der taler for en betinget dom	108
2.4.2.2.	Momenter, der taler for en ubetinget dom	109
2.5.	Kombinationsdomme	109

3. Samfundstjeneste	110
3.1. Generelt	110
3.2. Anvendelsesområde	110
3.3. Personundersøgelse	110
3.4. Prøvetid og andre vilkår	111
3.5. Kombinationsdomme	111
4. Påtaleundladelse (påtaleopgivelse og tiltalefrafald)	111
4.1. Påtaleopgivelse	111
4.2. Tiltalefrafald	112
5. Børn og unge	112
5.1. Den kriminelle lavalder	112
5.2. Mindreårige (børn under 15 år)	112
5.2.1. Foranstaltninger	112
5.2.2. Særligt om sikrede afdelinger	113
5.3. Unge (lovovertrædere, der er fyldt 15 år)	113
5.3.1. Foranstaltninger i medfør af den sociale sikringslov, sikret afdeling og tilbageholdelse	113
5.3.2. Unge, der er fyldt 15 år, kan ifalde strafansvar	113
5.3.2.1. Nedsættelse eller bortfald af straf	113
5.3.2.2. Ubetinget frihedsstraf	113
5.3.2.3. Betingede domme	114
5.3.2.4. Tiltalefrafald	115
5.3.2.5. Bøde	115
5.3.3. Ungdomskontrakter	115
5.3.4. Konfliktråd	115
5.3.5. Ungdomssanktion	115
5.3.5.1. Retsgrundlag	115
5.3.5.2. Målgruppen for ungdomssanktion	116
5.3.5.3. Retspraksis	116
6. Psykisk afvigende	117
6.1. Typer af psykisk afvigende	117
6.1.1. Sindssygd om eller lignende	117
6.1.2. Mental retardering i højere grad	117
6.1.3. Selvpåførte, forbigående sindssygdomme	117
6.1.4. Mental retardering i lettere grad	118
6.2. Utilregnelighed	118
6.3. Mentalundersøgelse	118
6.4. Foranstaltninger	118
6.4.1. Varighed	119
6.5. Strl § 69	119
6.5.1. Varighed	119
6.6. Forvaring	119
6.6.1. Betingelser – som alle skal være opfyldt – for at anvende forvaring	119
6.6.1.1. Kriminalitetsarten	120
6.6.1.2. Faren	120
6.6.1.3. Nødvendigheden	120

6.7. Bistandsværger	120
6.8. Strafmåling	120
7. Bøder	120
7.1. Former for bøder	121
7.1.1. Dagbøder	121
7.1.2. Sumbøder	121
7.1.3. Tillægsbøder	121
7.1.4. Tvangsbøder	121
7.2. Inddrivelsen af bøder	121
7.2.1. Forvandlingsstraf	121
7.2.1.1. Udenretslige bøder	122
8. Konfiskation	122
8.1. Former for konfiskation	122
8.1.1. Udbyttekonfiskation	122
8.1.2. Formuekonfiskation	122
8.1.3. Tingskonfiskation/genstandskonfiskation	123
9. Sanktionsfastsættelse	124
9.1. Generelt	124
9.1.1. Inden for strafferammen	124
9.1.2. Uden for strafferammen	124
9.1.3. Grundlæggende principper for straffens fastsættelse	124
9.2. Skærpende omstændigheder	125
9.3. Formildende omstændigheder	125
9.4. Sammenstød af forbrydelser	126
9.5. Strafakortning	127
Del 3 Delikter	
1. Generelt om delikter	131
2. De enkelte delikter	131
2.1. Strl kapitel 12: Forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed	131
2.1.1. Generelt	131
2.1.2. Strl § 107: Spionage	131
2.1.3. Strl § 108: Anden ulovlig efterretningsvirksomhed	132
2.2. Strl kapitel 13: Forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme m.v.	132
2.2.1. Generelt	132
2.2.2. Strl § 114: Terrorisme	132
2.2.3. Strl § 114 b: Støtte til terrorisme m.v.	133
2.3. Strl kapitel 14: Forbrydelser mod den offentlige myndighed	133
2.3.1. Strl § 119: Overfald på en person i offentlig tjeneste eller hverv	134
2.3.2. Strl § 123: Forulempelse af vidner (vidnetrusler)	135
2.4. Strl kapitel 15: Forbrydelser mod den offentlige orden og fred	135
2.5. Strl kapitel 16: Forbrydelser i offentlig tjeneste eller hverv	136
2.5.1. Strl § 152: Krænkelser af tavshedspligt	136

2.6.	Strl kapitel 17: Falsk forklaring og falsk anklage	137
2.6.1.	Strl § 158: Falsk forklaring for retten	137
2.6.2.	Strl § 164: Falsk anklage	138
2.7.	Strl kapitel 18: Forbrydelser vedrørende betalingsmidler	139
2.7.1.	Generelt	139
2.7.2.	“Penge”	139
2.7.3.	Strl § 166: Eftergørelse, forfalskning og forskaffelse af eftergjorte eller forfalskede penge	139
2.7.4.	Strl § 167: Udgivelse af falske penge	140
2.7.5.	Strl § 168: Formodning for, at der er tale om eftergjorte eller forfalskede penge	141
2.7.6.	Strl § 169: Forfærdigelse, indførelse eller udspredelse af genstande, som har væsentlig lighed med penge eller værdipapirer	141
2.7.7.	Strl § 169 a: Fremstilling, anskaffelse eller udbredelse af falske elektroniske penge	142
2.8.	Strl kapitel 19: Forbrydelser vedrørende bevismidler	142
2.8.1.	Generelt	142
2.8.2.	“Dokumenter”	142
2.8.3.	“Falsk”	143
2.8.4.	Strl § 171 og § 172: Dokumentfalsk	143
2.8.5.	Strl § 174: Dokumentmisbrug	144
2.9.	Strl kapitel 20 og 21: Almenfarlige forbrydelser og almenskadelige handlinger	144
2.9.1.	Strl § 180: Kvalificeret forsætlig brandstiftelse	144
2.9.2.	Strl § 181: Brandstiftelse	145
2.9.3.	Strl § 182: Ugatsom brandstiftelse	146
2.9.4.	Strl § 183: Sprængning, trafikulykker og lignende	146
2.9.5.	Strl § 183 a: Fly- og skibskapring m.v.	147
2.9.6.	Strl § 184: Forstyrrelse af transport sikkerheden	148
2.9.7.	Strl § 191: Narkotikaforbrydelser	148
2.10.	Strl kapitel 22: Betleri og skadelig erhvervsvirksomhed	149
2.10.1.	Strl § 197: Betleri	149
2.10.2.	Strl §§ 203-204: Erhvervsmæssig og offentligt hasardspil	149
2.11.	Strl kapitel 23: Forbrydelser i familieforhold	150
2.11.1.	Strl § 208: Bigami	150
2.11.2.	Strl § 210: Incest	151
2.12.	Strl kapitel 24: Forbrydelser mod kønssædeligheden	152
2.12.1.	Strl § 216: Voldtægt	152
2.12.2.	Strl § 218, stk. 1: Seksuelle overgreb mod psykisk afvigende personer	153
2.12.3.	Strl § 222: Samleje med mindreårige	153
2.12.4.	Strl § 223, stk. 1: Seksuel krænkelse af adoptivbarn, stedbarn, plejebarn mv.	154
2.12.5.	Strl § 224: Prostitution og kundeforhold til en prostitueret under 18 år	155
2.12.6.	Strl § 226: Optagelse af børnepornografi	155
2.12.7.	Strl § 232: Blufærdighedskrænkelse	156
2.12.8.	Strl § 233: Bagmandsvirksomhed med hensyn til prostitution	157
2.12.9.	Strl § 235: Børnepornografi	157
2.13.	Strl kapitel 25: Forbrydelser mod liv og legeme	158
2.13.1.	Generelt	158
2.13.2.	Strl § 237: Forsætligt manddrab	158
2.13.3.	Strl § 241: Ugatsomt manddrab	159

2.13.4.	Strl § 238: Drab af spædbarn	159
2.13.5.	Strl § 239: Dødshjælp	160
2.13.6.	Strl § 240: Medvirken til selvmord	161
2.13.7.	Strl § 244: Simplel/ordinær vold	161
2.13.8.	Strl § 245: Kvalificeret/grov vold	162
2.13.9.	Strl § 246: Særlig grov vold	163
2.13.10.	Strl § 249: Uagtsom legemsbeskadigelse	163
2.13.11.	Strl § 250: Hjælpeløs tilstand	164
2.13.12.	Strl § 251: Uforsvarlig behandling af nyfødt	164
2.13.13.	Strl § 252: Udsættelse af andre for livsfare	165
2.13.14.	Strl § 253: Undlade at hjælpe personer i fare	165
2.14.	Strl kapitel 26: Forbrydelser mod den personlige frihed	166
2.14.1.	Strl § 260: Ulovlig tvang	166
2.14.2.	Strl § 261: Ulovlig frihedsberøvelse	167
2.14.3.	Strl § 266: Trusler	167
2.15.	Strl kapitel 27: Fredskrænkelser mv.	168
2.15.1.	Strl § 263: Brud på brevhemmeligheden mv.	168
2.15.2.	Strl § 264: Krænkelser af husfreden mv.	168
2.15.3.	Strl § 264 a: Udspionering	169
2.15.4.	Strl § 264 d: Meddelelser om private forhold	170
2.15.5.	Strl § 266 b: Strafbare diskriminationer	170
2.16.	Strl kap. 28: Formueforbrydelser	171
2.16.1.	Generelt	171
2.16.2.	Strl § 276: Tyveri	171
2.16.3.	Strl § 277: Ulovlig omgang med hittegods	172
2.16.4.	Strl § 278: Underslæb	173
2.16.5.	Strl § 279: Bedrageri	174
2.16.6.	Strl § 279 a: Databedrageri	174
2.16.7.	Strl § 280: Mandatsvig	175
2.16.8.	Strl § 281: Afpresning	176
2.16.9.	Strl § 282: Åger	176
2.16.10.	Strl § 283: Skyldnersvig	176
2.16.11.	Strl § 288: Røveri	177
2.16.12.	Strl § 290: Hæleri	178
2.16.13.	Strl § 291: Hærværk	179
2.16.14.	Strl § 293 og § 293 a: Brugstyveri	179
§-register		181
Domsregister		184
Stikordsregister		186